

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Професор — науково-методичної та
навчально-педагогічної роботи
(О. Б. Жильцов)
« 01 » _____ 2020 р.

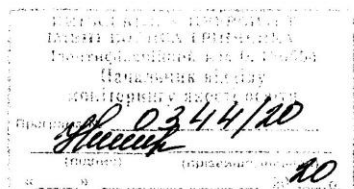
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Раннє втручання з опорою на родиноцентриваний підхід

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.00.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	Психолого-педагогічна допомога дітям з аутизмом (назва спеціалізації)

Київ – 2020

Розробник:

Бірюкова Каріна Дмитрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Бірюкова Каріна Дмитрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 15 січня 2020 р. №1

Завідувач кафедри Е. Мартинчук (О.В. Мартинчук)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)

(назва освітньої програми)

15.01.2020 р.

Керівник освітньої програми Е. Мартинчук (О.В. Мартинчук)
(підпис)

Робочу програму перевірено

03.02.2020 р.

Заступник директора П.О. Павлюк (Р.О. Павлюк)
(підпис)

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р. Е. Мартинчук О.В. «27» серпня 2020 р.
Протокол № 13
(підпис) (ПІБ)

на 2020/2021 н.р. Е. Мартинчук О.В. «30» 01 2021 р.
Протокол № 1
(підпис) (ПІБ)

на 20 /20 н.р. _____ (« » 20 р.
Протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

на 20 /20 н.р. _____ (« » 20 р.
Протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

на 20 /20 н.р. _____ (« » 20 р.
Протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	заочна
Змістовий модуль «Раннє втручання з опорою на родиноцентрований підхід»		
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	3	-
Семестр	6,7	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формувати у студентів систему компетентностей щодо організації та впровадження фахової підтримки дітей раннього віку та їхніх родин.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проектувальну, консультативну;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні здатності визначати відхилення у розвитку дітей раннього віку, системно аналізувати їхні сильні сторони, ресурси розвитку та можливості родини, розробляти стратегії втручання, вибудовувати партнерські стосунки з батьками та здійснювати психолого-педагогічний супровід у форматі міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти теоретичні засади організації та впровадження програми раннього втручання;
- знати теоретичні підходи (доказову базу) щодо переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами;
- знати міжнародну і вітчизняну практику організації допомоги дітям з раннього віку та їхнім родинам;
- уміти формулювати ідеї щодо розкриття ресурсів дітей з ООП, віри у їхні можливості та максимального залучення до участі в освітньому процесі та житті соціуму;
- знати і розуміти особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з раннього віку в природних умовах;
- знати і розуміти процес оцінки стану розвитку дітей раннього віку за скринінговими методиками;
- уміти планувати, організовувати і реалізовувати програми раннього втручання для дітей раннього віку;
- володіти технологією проведення оцінки результативності програми раннього втручання.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загальні питання процесу раннього втручання							
Тема 1. Основи раннього втручання.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання.	9	4	2	-	-	-	3
Тема 3. Практика впровадження системи раннього втручання в Україні.	8	2	2	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	25	8	4	4	-	-	7
Змістовий модуль 2. Базові засади організації та впровадження програми раннього втручання							
Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання.	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	20	6	4	2	-	-	6
Змістовий модуль 3. Родиноцентрований підхід як головний орієнтир раннього втручання							
Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину.	5	2	2	-	-	-	1
Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини.	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	19	6	2	4	-	-	5
Змістовий модуль 4. Розроблення та впровадження програм раннього втручання для дітей з особливими освітніми потребами							
Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання	6	2	2	-	-	-	2
Тема 11. Технологія здійснення	6	2	2	-	-	-	2

діагностичних процедур у системі раннього втручання							
Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	26	8	4	4	-	-	8
Підготовка та проходження контрольних заходів	30	-	-	-	-	-	-
Усього за дисципліну	120	28	14	14	-	-	26

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 1. Основи раннього втручання (2 год.).

Визначення, ціль, основне призначення та пріоритетний напрям раннього втручання. Переваги системи раннього втручання. Порівняльні характеристики «традиційної» медико-реабілітаційної моделі надання послуг та раннього втручання. Бар'єри на шляху впровадження системи раннього втручання. Керівні принципи послуги раннього втручання.

Ключові слова: раннє втручання, система раннього втручання, інвалідність, пренатальна діагностика, модель інвалідності.

Рекомендована основна література [3, 5]

Рекомендована додаткова література [2; 6]

Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання (4 год.).

Міжнародна діяльність ЮНІСЕФ. Місія та мета програми розвитку політики раннього дитинства ЮНЕСКО. Діяльність Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ). Роль Ради Європи у впровадженні системи раннього втручання. Основні пріоритети та ключові елементи політики раннього втручання. Системи раннього втручання у різних країнах (США, Німеччина, Португалія, Канада, Ірландія, Російська Федерація).

Ключові слова: ВООЗ, МКФ, ЄАОПІО, соціальне середовище, моніторинг.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [4; 8; 9]

Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні (2 год.).

Сучасний стан та перспективи розвитку послуги раннього розвитку послуги раннього втручання в Україні. Створення центрів раннього втручання комунальної форми власності. Формування послуги раннього втручання на базі установ різного відомчого підпорядкування. Організація послуги раннього втручання. Соціальне замовлення послуг раннього втручання у недержавних суб'єктів. Формування політики раннього втручання, кроки її розроблення.

Ключові слова: соціальне замовлення, соціальні послуги, мережа закладів охорони здоров'я.

Рекомендована основна література [3; 5]

Рекомендована додаткова література [5; 6]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. БАЗОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база (2 год.).

Правове забезпечення визначення та урахування особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Методичні підходи до оцінки ООП та розбудови на їх основі програм підтримки та допомоги для дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Досвід зарубіжних країн у ракурсі соціально-педагогічних характеристик процесу ранньої соціальної реабілітації.

Ключові слова: особливі освітні потреби, діти раннього віку, програма підтримки.

Рекомендована основна література [1, 2]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 3]

Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання (2 год.).

Раннє виявлення проблеми або порушення в розвитку дитини. Види, спрямованість та основні завдання програм раннього втручання. Створення умов для задоволення особливих потреб розвитку дітей в ранньому віці. Фахова підтримка сильних сторін та задоволення потреб дитини з ООП.

Ключові слова: програма раннього втручання, фахова підтримка, сильні сторони дитини з ООП.

Рекомендована основна література [1, 2, 4]

Рекомендована додаткова література [5, 7]

Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання (2 год.).

Основні принципи організації та надання послуги раннього втручання. Алгоритм надання послуги раннього втручання. Хронометраж послуги раннього втручання.

Ключові слова: послуга раннього втручання, етапи реалізації послуги.

Рекомендована основна література [2, 4]

Рекомендована додаткова література [5, 7]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РОДИНОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ГОЛОВНИЙ ОРІЄНТИР РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину (2 год.).

Особливості родиноцентрованого підходу у програмах раннього втручання. Роль батьків як експертів щодо розвитку своєї дитини. Важливість підтримки та зміцнення стосунків між батьками і дитиною у програмі раннього втручання. Виявлення ресурсів сім'ї.

Ключові слова: родиноцентрований підхід, ресурси сім'ї, програми раннього втручання.

Рекомендована основна література [2; 3]

Рекомендована додаткова література [2; 3; 7]

Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування (2 год.).

Сім'я як системоутворююча детермінанта в соціально-культурному статусі дитини. Психолого-педагогічний супровід родини. Етапи родинного супроводу дітей раннього віку з особливими освітніми потребами. Основні орієнтири програми домашнього візитування.

Ключові слова: діти з розладами аутичного спектра, рання допомога, родинний супровід.

Рекомендована основна література [2; 3]

Рекомендована додаткова література [2; 5; 7]

Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини.

Складові успішної реалізації програми раннього втручання у співпраці батьків та фахівців. Бар'єри на шляху реалізації програми втручання. Види, етапи та складові моніторингу успішності розвитку дитини.

Ключові слова: реалізація програми раннього втручання, моніторинг, скринінг.

Рекомендована основна література [1; 2]

Рекомендована додаткова література [1; 6]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання (2 год.).

Система раннього втручання у контексті допомоги дітям з особливими потребами. Стандартні вимоги до системної ранньої допомоги: організаційні етапи, міждисциплінарна оцінка стану та особливостей розвитку дитини. Підготовка переходу дитини з системи раннього втручання до закладу дошкільної освіти.

Ключові слова: організаційні етапи, стандартні вимоги, міждисциплінарна оцінка розвитку.

Рекомендована основна література [3, 4]

Рекомендована додаткова література [6]

Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання (2 год.).

Діагностичні методики скринінгової спрямованості як ресурс для визначення відхилень у розвитку у дітей раннього віку. Можливості та обмеження діагностичного інструментарію у контексті розбудови допомоги дітям раннього віку.

Ключові слова: діагностичний інструментарій, діти раннього віку, скринінгові методики.

Рекомендована основна література [3; 4]

Рекомендована додаткова література [6; 7]

Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини (2 год.).

Цілі та зміст індивідуальної програми підтримки родини дітей раннього віку. Участь батьків, інших членів родини та фахівців у розробленні та реалізації індивідуальної програми втручання. Пріоритетність цілей в залежності від супутніх порушень. Визначення умов реалізації програми

Ключові слова: індивідуальна програма підтримки родини, умови реалізації програми втручання, партнерство з батьками.

Рекомендована основна література [1; 4]

Рекомендована додаткова література [6; 7]

Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання (2 год.).

Перегляд особливих освітніх потреб дітей з психофізичними порушеннями за результатами оцінювання та моніторингу динаміки їхнього розвитку. Постановка нових цілей та визначення нових потреб як показник позитивних зрушень у стані розвитку та навчальних досягнень дитини з ООП. Виявлення критеріїв, чинників та показників ефективності роботи з дитиною з ООП.

Ключові слова: особливі освітні потреби, актуальні потреби, перегляд висновку ІРЦ.

Рекомендована основна література [1; 4]

Рекомендована додаткова література [6; 7]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Раннє втручання з опорою на родиноцентрований підхід»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	2	2	4	4
Відвідування практичних занять	1	4	4	2	2	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	2	20	4	40
Робота на практичному занятті	10	4	40	2	20	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	132	-	109	-	109	-	132
Максимальна кількість балів: 482									
Розрахунок коефіцієнта: $k = 482/60 = 8,033$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 1. Основи раннього втручання (2 год.).

Завдання: Визначити суттєві вигоди від впровадження системи раннього втручання (до 10 пунктів): «Міністерство освіти і науки», «Міністерство соціальної політики», «Міністерство охорони здоров'я», «Місцеві органи влади», «Громада».

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 2. Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання (3 год.).

Завдання: Зробити презентацію практики раннього втручання двох-трьох країн та проаналізувати їх діяльність.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 3. Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні (2 год.).

Завдання: Розробити модель політики раннього втручання на місцевому рівні. Визначити підхід / підходи до організації послуги раннього втручання, що на Вашу думку, доцільно обрати на найближчий рік з урахуванням місцевих умов та державної політики. Скласти план дій з впровадження раннього втручання за схемою: захід – термін реалізації – відповідальний орган. Презентувати свої напрацювання, обґрунтовуючи їх.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. БАЗОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 4. Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база (2 год.).

Завдання: Надати свої рекомендації щодо вдосконалення правового забезпечення та урахування особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 5. Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання (2 год.).

Завдання: Визначити три завдання, які, на Ваш розсуд, є найважливішими у контексті раннього втручання. До кожного з цих завдань підібрати способи їх вирішення (по 3-4 пункти). Відповідь оформити як таблицю.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 6. Зміст та структура програми раннього втручання (2 год.).

Завдання: Розробити структуру та хронометраж послуги раннього втручання.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РОДИНОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ГОЛОВНИЙ ОРІЄНТИР РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Тема 7. Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину(1год.).

Завдання: Систематизувати принципи розбудови допомоги дітям раннього віку та з'ясувати значення родиноцентрованого підходу серед інших принципів.

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 8. Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування (2 год.).

Завдання: Уявіть себе фахівцем з домашнього візитування. Створити в домашніх умовах корекційно-розвивальне середовище, яке включає: • загальну емоційну сімейну атмосферу, що допомагає створювати позитивний фон настрою без зайвої гіперопіки дитини; • предметно-просторове розвивальне середовище, спеціально організоване з урахуванням особливостей розвитку дитини; • особливий тип комунікації «дорослий-дитина», що забезпечує підтримку, співпрацю, дотримання ритму, контакту, конгруентного особливостям дитини. Презентувати свою розробку.

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 9. Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини (2 год.).

Завдання: Порівняти та проаналізувати програми раннього втручання, які створені та працюють на даний момент в установах, що займаються раннім втручанням (2-3 програми). Дати свою оцінку та рекомендації щодо вдосконалення програми.

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 10. Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання (2 год.).

Завдання: Розробити модель співпраці фахівців щодо визначення відхилень у розвитку дитини. Прописати функції та роль кожного у цій співпраці. Результат роботи представити візуально.

Критерії оцінювання:

- 1.Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.

2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 11. Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання (4 год.).

Завдання: Проаналізувати можливості та обмеження наявного діагностичного інструментарію щодо визначення відхилень у розвитку дітей. Роботу оформити у таблицю.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 12. Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини (4 год.).

Завдання: Довести дієвість розробленого раніше удосконаленого висновку, за яким зрозуміло, що і кому із учасників команди супроводу треба робити (для доведення дієвості використати формат алгоритму дій).

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 13. Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання (4 год.).

Завдання: Проаналізувати наданий приклад програми раннього втручання і оцінити її ефективність за зазначеними критеріями. Розробити свої рекомендації щодо покращення наявної програми.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Загальні питання процесу раннього втручання» (10 тестових завдань і одне практичне)	Правильні відповіді на тестові та практичні завдання	25
МКР 2	Тестування «Базові засади організації та впровадження програми раннього втручання» (10 тестових завдань і одне практичне)	Правильні відповіді на тестові та практичні завдання	25
МКР 3	Тестування	Правильні відповіді на тестові та практичні завдання	25

	«Родиоцентризований підхід як головний орієнтир раннього втручання» (10 тестових завдань і одне практичне)		
МКР 4	Тестування «Розроблення та впровадження програм раннього втручання для дітей з особливими освітніми потребами» (10 тестових завдань і одне практичне)	Правильні відповіді на тестові та практичні завдання	25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Письмова.

Критерії оцінювання завдань

За перше завдання (репродуктивного характеру) – тах 10 балів за правильну відповідь, яка демонструє знання і розуміння теоретичного матеріалу.

За друге завдання (аналітичне) – тах 10 балів за правильну, розгорнуту відповідь, з наявним аналізом та аргументацією власної позиції щодо змісту питання.

За третє завдання (практичне) – тах 20 балів за правильну, розгорнуту відповідь, яка на достатньо високому рівні презентує сформованість у студента професійних компетентностей у сфері навчання, виховання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

6.5. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Питання репродуктивного та аналітичного характеру:

1. Які, на вашу думку, переваги впровадження системи раннього втручання та які бар'єри можуть виникати на шляху запровадження якісних послуг на рівні громади для дітей з порушенням розвитку / ризиком виникнення порушень у вашому місті / області?
2. Охарактеризуйте координацію політики раннього втручання в Україні: відповідальні установи та особи.
3. Чим вирізняються процеси моніторингу та оцінювання? У якій послідовності вони застосовуються в процесі реалізації програми раннього втручання для дитини з ООП?
4. Які особливості здійснення скринінгу, диференційного оцінювання та поглибленої діагностики для дітей з ООП?
5. Назвіть зміст роботи фахівців та батьків в плані соціально-емоційного розвитку дитини з ООП.
6. Чи забезпечується інтегрований підхід до надання послуг дітям, котрі мають порушення розвитку / ризик виникнення таких, та сім'ям у вашій області / місті / селі? Якщо так, поясніть, як це відбувається. Якщо ні, то чому?
7. Які, на Вашу думку, зміни необхідно здійснити в громаді, щоб досягти мети – впровадження системи раннього втручання? Обґрунтуйте свою думку у контексті ефективності впровадження системи раннього втручання для дитини з ООП.
8. Який сенс визначення сильних сторін дитини з ООП та її потреб у контексті родиоцентризованого підходу? Обґрунтуйте свою думку.

9. Чому необхідно звертати увагу на психофізіологічний й психоемоційний стан дитини й уміти гармонізувати його (у контексті дієвої допомоги дітям з ООП)? Назвіть три аргументи на користь такого підходу.
10. За прикладами з художніх фільмів та художніх книг розкрийте ідею родинноцентрованого підходу для розвитку дітей з ООП і тих умов, які цьому сприяли.

Питання практичного характеру

1. Представте систему раннього втручання країни, яка вам найбільше сподобалася. Як Україна може перейняти досвід позитивного впровадження такої системи раннього втручання? Обґрунтуйте свою думку.
2. Якою є роль органів місцевої влади та самоврядування для організації послуги раннього втручання? Які підходи до організації послуги раннього втручання можуть бути застосовані в Україні?
3. Розробіть 10 найважливіших кроків формування політики раннього втручання на місцевому рівні. Обґрунтуйте свою думку.
4. Які завдання наразі стоять перед системою раннього втручання в Україні та які способи їх вирішення.
5. Охарактеризуйте процес переходу дитини з системи раннього втручання до закладу дошкільної освіти, його складові частини.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка з дисципліни «Раннє втручання з опорою на родиноцентрований підхід»

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год.

Модулі	Модуль I			Модуль II			
Назва модуля	Загальні питання процесу раннього втручання			Базові засади організації та впровадження програми раннього втручання			
Кіл. балів за модуль	132 Балів			109 Балів			
Теми	1	2	3	4	5	6	
Теми Лекцій	Основи раннього втручання. (1 б.)	Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання. (2 б.)	Практика впровадження системи раннього втручання в Україні. (1 б.)	Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база. (1 б.)	Цілі і завдання програми раннього втручання. (1 б.)	Зміст та структура програми раннього втручання. (1 б.)	
Теми сем. занять	Основи раннього втручання. (1 б.)	Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання. (1 б.)	Практика впровадження системи раннього втручання в Україні. (2 б.)	Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база. (1 б.)	Цілі і завдання програми раннього втручання. (1 б.)	Зміст та структура програми раннього втручання. (1 б.)	
Робота на сем. зан	10 балів	10 балів	20 балів	10 балів	10 балів	10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	
Види пот. конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Модулі	Модуль III			Модуль IV			
Назва модуля	Родиноцентрований підхід як головний орієнтир раннього втручання			Розроблення та впровадження програм раннього втручання для дітей з особливими освітніми потребами			
Кіл. балів за модуль	109 Балів			132 Бали			
Теми	7	8	9	10	11	12	13
Теми Лекцій	Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину. (1 б.)	Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування. (1 б.)	Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини. (1 б.)	Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання (1 б.)	Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання. (1 б.)	Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини. (1 б.)	Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання. (1 б.)

Теми сем. занять	Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину. (1 б.)	Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання. Особливості впровадження програми домашнє візитування. (1 б.)	Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини. (1 б.)	Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання. (1 б.)	Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання. (1 б.)	Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини. (2 б.)	Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання. (1 б.)
Робота на сем. зан	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	20 балів	10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Всього: 482 балів. $K = 482/60 = 8,033$.

8. Рекомендовані джерела

Основна література (базова):

1. Заєркова Н.В. Індивідуальне оцінювання дітей з ООП. Технологія портфоліо <https://www.slideshare.net/lanalana63/ss-16336035>
2. Опис програми раннє втручання / Навчально-реабілітаційний центр «Джерело». – Львів – 2003. – 36 с.
3. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с. https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvnenavchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf
4. Стандартные требования к организации деятельности службы раннего вмешательства./ Аксенова О.Ж., Баранова Н.Ю., Емец М.М., Самарина Л.В. – Санкт-Петербург, 2012.
5. Формування політики раннього втручання : тренінговий модуль / Кол. авторів : Л. Ю. Байда, Є. Б. Павлова, О. Л. Іванова, Г. В. Кукуруза. – К., 2017. – 62 с.

Додаткова література:

1. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності : навчально-методичний посібник. – К. : ГЕРБ, 2007. – 288 с.
2. Жиянова П.Л. Семейно-центрированная модель ранней помощи детям с синдромом Дауна [Текст] / П.Л. Жиянова. – М.: Даунсайд Ап, 2006. – 283 с.
3. Звіт за 2020 рік «Evidence-Based Practices for Children, Youth, and Young Adults with Autism» <https://ncaep.fpg.unc.edu/sites/ncaep.fpg.unc.edu/files/imce/documents/EBP%20Report%202020.pdf>
4. Ибука М. После трёх уже поздно / Масару Ибука ; пер. с англ. Н. Перовой. – М. : Альпина нон-фикшн, 2011. – 224 с.
5. Наталия Доброва-Крол. «Раннее вмешательство: ключевые аспекты и международный опыт», ЮНИСЕФ.
6. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом: посібник / І. Сухіна І. Риндер, Т. Скрипник – Київ-Чернівці: «Букрек», 2017. – 192 с.
7. Селигман М. Обычные семьи, особые дети: системный подход к помощи детям с нарушениями развития / М.Селигман, Р.Дарлинг – М.:Терефин, 2007. – 386 с.
8. Скрипник Т.В. Діти з аутизмом в інклюзії: сценарії успіху: Монографія / Тетяна Вікторівна Скрипник. – К.: Вид-во «Альянт», 2019. – 196 с.
9. Технологія раннього втручання: принципи, алгоритм, зміст (метод. рекомендації) / Г. В. Кукуруза та ін., Харків – 2017.
10. Integrated Early intervention Teams: www.integralevroeghulp.nl
11. <http://inclusiveearlychildhood.ca/files/2015/01/Underwood-Frankel-2012.pdf>

Художні фільми:

«Форрест Гамп», «Темпл Грендін».

Художні книги:

Джон Элдер Робисон "Смотри мне в глаза. Жизнь с синдромом Аспергера" <https://www.aspergers.ru/node/300>;

Лиан Холлидей Уилли "Притворяюсь нормальной" <https://www.aspergers.ru/node/406>.

Донна Уильямс "Никто. Нигде" <https://iknigi.net/avtor-donna-uilyams/127198-nikto-nigde-udivitelnaya-avtobiografiya-autichnoy-devochki-donna-uilyams/read/page-1.html>,

Ирис Юханссон "Особое детство" <https://predanie.ru/book/217216-osoboe-detstvo/>.

Плани семінарських і практичних занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ**Практичне заняття 1****Основи раннього втручання**

План заняття:

I. Усне опитування студентів:

1. Які є бар'єри у запровадженні якісних послуг на рівні громади для дітей з порушенням розвитку / ризиком виникнення порушень у вашому місті / області?
2. Які, на вашу думку, переваги впровадження системи раннього втручання?
3. Наведіть приклад існуючої системи надання послуг для дітей з функціональними порушеннями / ризиком виникнення порушень.
4. Які зміни необхідно здійснити в громаді, щоб досягти мети – впровадження системи раннього втручання?
5. Яке відомство, на вашу думку, може відповідати за формування політики раннього втручання в Україні і чому?
6. Чи забезпечується інтегрований підхід до надання послуг дітям, котрі мають порушення розвитку / ризик виникнення таких, та сім'ям у вашій області / місті / селі? Якщо так, поясніть, як це відбувається. Якщо ні, то чому?

II. Колективна справа: Студенти розподіляються по групам. На аркушах паперу кожна група має дати відповідь на запитання: «Ваші аргументи «за» та «проти» системи раннього втручання?». Кожна група вибирає учасника, який представляє напрацювання. Робимо узагальнення.

Семінарське заняття 1**Міжнародний досвід впровадження системи раннього втручання**

План заняття:

I. Усне опитування студентів:

1. Назвіть п'ять ключових елементів для забезпечення функціонування системи раннього втручання, згідно з рекомендаціями Ради Європи. Який елемент, на вашу думку, є найголовнішим для України? Поясніть, чому?
2. Які найперші кроки ви зробили б для впровадження системи раннього втручання на місцевому рівні і чому?
3. Чи змінились ваші уявлення щодо системи раннього втручання? Якщо так, поясніть.
4. Яких заходів ви можете вжити, щоб якомога більше людей у вашій місцевості/ громаді мали інформацію з даної теми?
5. Система раннього втручання якої країни вам сподобалась найбільше і чому?
6. Який позитивний досвід ви застосували б в Україні?

II. Студенти виступають зі своїми презентаціями – порівняннями досвіду впровадження системи раннього втручання різними країнами (порівняння 2-3 країн).

Семінарське заняття 2**Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні**

План заняття:

I. Письмове опитування студентів:

1. В яких установах та закладах може бути організована послуга раннього втручання?
2. Якою є роль органів місцевої влади та самоврядування для організації послуги раннього втручання?

3. Які підходи до організації послуги раннього втручання можуть бути застосовані в Україні?

4. Що таке соціальне замовлення?

II. Дискусія на тему: Які переваги та обмеження кожного із 3-х зазначених підходів? Які умови мають бути для впровадження кожного з підходів у вашому населеному пункті?

III. Колективна праця: Студенти розподіляються по групам. На листі ватману кожна група розписує 10 найважливіших кроків формування політики раннього втручання на місцевому рівні. Групи презентують свої напрацювання, обґрунтовуючи їх. Всі учасники залучаються до обговорення. Робимо узагальнення.

Практичне заняття 2

Практика впровадження допомоги дітям раннього віку в Україні

План заняття:

I. Усне опитування студентів:

1. Як ви думаєте, які існують виклики у процесі формування політики раннього втручання у вашому регіоні / місті?

2. Які функції, завдання може виконувати громадська платформа відкритого діалогу з раннього втручання?

II. Написання модульного контролю №1.

III. Студенти виступають зі своїми презентаціями стосовно політики раннього втручання на місцевому рівні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. БАЗОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Семінарське заняття 3

Переваги організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами: доказова база

План заняття:

I. Усне опитування студентів.

II. Дискусія стосовно вдосконалення правового забезпечення та урахування особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

III. Колективна праця по групам: Аналіз досвіду країн щодо організації фахової допомоги дітям раннього віку з особливими освітніми потребами.

Семінарське заняття 4

Цілі і завдання програми раннього втручання. Головні принципи розбудови програм раннього втручання

План заняття:

I. Письмове опитування студентів.

II. Студенти презентують свої таблиці із завданнями у контексті раннього втручання та способами їх вирішення.

Практичне заняття 3

Зміст та структура програми раннього втручання

План заняття:

I. Усне опитування студентів.

II. Студенти виступають зі своїми презентаціями щодо структури та хронометражу послуги раннього втручання

III. Написання модульного контролю №2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РОДИНОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ГОЛОВНИЙ ОРІЄНТИР РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Семінарське заняття 5

Співпраця фахівців і батьків при зборі первинної інформації про дитину

План заняття:

- I. Усне опитування студентів.
- II. Студенти виступають із презентаціями свого бачення моделі родиноцентрованого підходу як головного орієнтиру раннього втручання.

Практичне заняття 4

Партнерство батьків і фахівців при розробленні програми втручання.

Особливості впровадження програми домашнє візитування

План заняття:

- I. Письмове опитування студентів.
- II. Студенти виступають із презентаціями своєї розробки домашнього візитування.

Практичне заняття 5

Колегіальна (батьки-фахівці) реалізація програми втручання та моніторинг успішності розвитку дитини

План заняття:

- I. Усне опитування студентів.
- II. Опрацювання завдання на самостійну роботу.
- III. Написання модульного контролю №3.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Семінарське заняття 6

Стандартні вимоги до організації фахової допомоги у системі раннього втручання

План заняття:

- I. Колективна вправа по групах: Стандартні вимоги до системної ранньої допомоги (організаційні етапи, міждисциплінарна оцінка стану та особливостей розвитку дитини).
- II. Дискусія на тему: процес переходу дитини з системи раннього втручання до закладу дошкільної освіти, його складові частини.

Семінарське заняття 7

Технологія здійснення діагностичних процедур у системі раннього втручання

План заняття:

- I. Письмове опитування студентів.
- II. Студенти виступають з презентацією: Арсенал діагностичних процедур фахівця у системі раннього втручання.

Практичне заняття 6

Особливості розбудови індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини та родини

План заняття:

- I. Студенти виступають з презентацією: Представлення індивідуальної програми з урахуванням рівня розвитку та потреб дитини і родини.
- II. Усне опитування студентів.

Практичне заняття 7

Технологія проведення оцінки результатів й ефективності програми раннього втручання

План заняття:

- I. Дискусія зі студентами: Аналіз критеріїв, чинників та показників ефективності роботи з дитиною з ООП.
- II. Написання модульної контрольної роботи №4.